هو العلیم

آداب زیارت مراقد مشرّفه علی الخصوص حرم مطهّر حضرات معصومین علیهم السّلام

آیة اللَه حاج سیّد محمّد محسن حسینی طهرانی

سالک آگاه

مقاله پیش رو مرقومه حضرت آیت اللَه حاج سیّد محمّد محسن حسینی طهرانی در تعلیقه کتاب سالک آگاه در باب آداب زیارت مراقد مشرفه می باشد

بسم اللَه الرحمن الرحیم

اوّل: طهارت و خلوص نیّت به اینکه امام علیه السّلام یا هر فردی دیگر را حیّ و حاضر و ناظر بداند و احساس غیبت و ابتعاد نکند، و بداند که درک او از درک ما به حضور بیشتر است.

بنابراین زیارت به معنای تجدید بیعت و عهد با شخصیّت مَزور می‌باشد؛ و کأنّ زائر با زبان حال می‌گوید: گرچه عمر من در زمانی واقع شد که از فیض حضور عینی شما محروم هستم، ولی اکنون آن حضور را در این مقام و این زمان ایجاد می‌نمایم و خود را در کنار شما قرار می‌دهم. و با همان خطاب و سخنان که با اصحاب خود تکلّم می‌کردید، اکنون با من سخن بگویید، که هرچه می‌فرمایید سمعاً و طاعتاً به گوش و جان پذیرا خواهم بود.

دوّم: رعایت نظم و انضباط: زائر باید هنگام قرائت زیارت‌نامه صدای خود را آهسته گرداند و مزاحم زیارت دیگران نشود. بلند صحبت کردن، فریاد زدن، به دیگران فشار وارد آوردن، روضه‌خوانی در امثال حرم سیّدالشّهداء علیه السّلام، به‌هیچ‌وجه صحیح نمی‌باشد. تبرّک به ضریح مطهّر باید برای همه فراهم باشد، زائر باید استلام به ضریح کند و ببوسد و حرکت کند، ایستادن در کنار ضریح در جایی که دیگران نیز منتظر تبرّک هستند صحیح نیست.

نماز زیارت و یا تحیّت باید در فضای آرام و بدون تزاحم انجام پذیرد، و اگر در کنار و یا نزدیک ضریح مطهّر جا برای نماز نبود می‌توان دورتر و حتّی در صحن‌ها و شبستان‌های دور حرم بجای آورد.

در مدینهٔ منوّره، زائر باید فقط مقام و منزلت رسول خدا صلّی اللَه علیه و آله و سلّم را به یاد آورد، و اگر به زیارت ائمّه بقیع علیهم السّلام مشرّف می‌شود باید آنها را تحت ولایت و نفس قدسی رسول خدا به حساب آورد و به آن حضرت توجّه داشته باشد. و هنگام دخول به قبرستان بقیع باید کفش و نعل خود را از پا درآورد و در میان قبرستان بقیع با پای برهنه به زیارت بپردازد. در هنگام تشرّف به مرقد مطهّر رسول خدا نباید به آن دو نفر منافق غاصب فکر کند و ذهن و قلب و سرّ خود را با یادآوری آن دو خراب و فاسد نماید؛ بلکه باید به رسول خدا و بضعهٔ آن حضرت، شفیعهٔ روز جزاء صدّیقه کبری فکر کند و خود را در حرم و حریم آنان قرار دهد و با آنها وحدت و معیّت ایجاد نماید.

و امّا زائر بیت اللَه الحرام باید به‌جای نماز مستحبی، طواف بجای آورد. و سعی کند که با حال آرامش و سکون باشد و با افراد برخورد نداشته باشد و تفکّر در توحید بنماید و از توحید تنازل نکند.

باید توجّه داشت که مقصود از زیارت، فهم بیشتر نسبت به معرفت خدا و اولیائش است، و بدین جهت

باید نسبت به مضامین ادعیه و زیارات، شخص زائر تأمّل نماید و سریع عبور نکند و پس از زیارت در جایی بنشیند و به تفکّر و تأمّل در کار و حساب خویش بپردازد، و لازم نیست که همه ادعیه و زیارات را در یک مجلس بخواند بلکه هر بار یک یا دو بخش از زیارات و ادعیه قرائت شود.

بزرگان، زیارت در بین الطّلوعین را بر زیارت شب ترجیح می‌دادند، لذا برای افرادی که مانعی برای زیارت در بین الطّلوعین ندارند بهتر است در آن وقت انجام دهند. و نیز افرادی که توفیق زیارت نصیبشان نشده است می‌توانند از منزل خود به زیارت بپردازند و غسل زیارت کنند و با همان غسل، زیارت و نماز آن را بجای آورند؛ مانند زیارت عاشورا برای حضرت سیّدالشّهداء علیه السّلام و نماز پس از آن.[1]

[1] سالک آگاه، ص ۱۷۲.